

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 1. november 2018
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: André Dybdal Pape
Sagsnr.: 2018-0035-0047
Dok.: 768610

UDKAST TIL TALE

**til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål M, AA, N og O fra
Folketingets Erhvervs-, Vækst- og Eksportudvalg
den 6. november 2018**

Samrådsspørgsmål M:

”Ministeren bedes redegøre for, hvor alvorligt ministeren ser på Nordeas rolle, som den fremgår af TV2-programmet ’Operation X – Nordea og det store pengevaskeri’ den 24. maj 2018.”

Samrådsspørgsmål AA:

”Ministeren bedes redegøre for, hvorvidt ministeren mener, at Nordea har vist agtpågivenhed baseret på den viden, der siden 2011 har været i Danmark om, at 500-euro-sedlen også kan bruges til terrorfinansiering. Der henvises til, at der i TV 2 programmet ’Operation X – Nordea og det store pengevaskeri’ den 24. maj 2018 kom frem, at Nordea leverede for 1 mia. kr., hvoraf de 950 mio. kr. blev leveret i 500-eurosedler til tre dømte vekselbureauer. I programmet kommer det frem, at 500-eurosedlen primært bliver brugt af kriminelle til hvidvask af penge eller terrorfinansiering.”

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Samrådsspørgsmål N:

”Ministeren bedes redegøre for, hvordan ministeren har sikret sig, at der er opsyn med netop 500-euro-sedlen i forbindelse med terrorfinansiering. Herunder om der i dansk sammenhæng er set eksempler på, at 500-euro-sedler og/eller 200-eurosedler er gået til terrorfinansiering, og hvorvidt der er ført overvågning af vekselbureauer på grund af mistanke om terrorfinansiering.”

Samrådsspørgsmål O:

”Mener ministeren på baggrund af TV 2 programmet ’Operation X – Nordea og det store pengevaskeri’ den 24. maj 2018, at Finanstilsynets politianmeldelse af Nordea, fortsat er tilstrækkelig for at komme til bunds i Nordeas aktiviteter, herunder de omfattende leverancer af 500-euro-sedler til kriminelle og dømte vekselbureauer? Der henvises til Hvidvasksekretariatets & Sporingsgruppens Årsberetning 2010, hvoraf det fremgår, at køb og salg af 500-euro-sedler blandt andet kan være en indikator for terrorfinansiering. I TV 2 programmet ’Operation X – Nordea og det store pengevaskeri’ den 24. maj 2018 kom det frem, at Nordea har afholdt møder med SØIK, hvor det er blevet drøftet, hvordan banken kan opdage mistænkelig transaktioner.”

Spørgsmålene er stillet efter ønske fra Thomas Jensen (S).

Svar:

[Indledning]

1. Jeg vil gerne starte med at takke for invitationen til at komme her i dag og tale om sagen vedrørende leverancer af valuta fra Nordea til vekselbureauer, som var omdrejningspunktet i Operation X-udsendelsen på TV2 den 24. maj 2018.

I grove træk handlede udsendelsen om, at kriminelle fik vekslet danske penge i småsedler, der var udbytte fra hashhandel, til 500 eurosedler hos nogle vekselbureauer, som senere er blevet dømt for hvidvask.

Ifølge udsendelsen kunne de kriminelle på den måde lettere skjule og transportere pengene ud af landet og bl.a. købe ny hash, som blev smuglet ind i Danmark igen for at blive solgt. Herefter blev udbyttet igen omvekslet til 500 eurosedler. Og sådan kunne cyklussen fortsætte.

Ifølge udsendelsen var Nordea leverandør af de 500 eurosedler, der blev vekslet hos vekselbureauerne, og modtager af de omvekslede danske småsedler den anden vej.

Som bekendt har jeg tidligere – både før og efter TV2-udsendelsen – besvaret en række skriftlige spørgsmål fra udvalget, som relaterer sig til emnet.

[Generel holdning til hvidvask]

2. Når det kommer til hvidvask og terrorfinansiering, vil jeg gerne starte med at gøre det helt klart, at det på ingen måde er acceptabelt, hvis danske virksomheder er involveret i at hvidvaske penge eller finansiere terror.

Det er også derfor, at regeringen i juni 2017 og igen i september i år har indgået brede politiske aftaler om at styrke indsatsen og hæve straffen på området.

Som erhvervsministeren redegjorde for under samrådet den 25. oktober 2018 om samme sag, er der med den nye hvidvasklov fra 2017 sket en væsentlig styrkelse af kravene til at drive valutavekselvirksomhed og styrkelse af tilsynet med sådanne virksomheder, som gør det lettere at gribe ind over for brodne kar.

Det kan jeg kun være glad for i lyset af sagerne om hvidvask hos vekselbureauer.

[Besvarelse af spørgsmålene]

3. Inden jeg besvarer de fire samrådsspørgsmål, vil jeg gerne minde om, at der som oplyst i mit skriftlige svar den 3. maj 2018 på udvalgets spørgsmål nr. 147 fortsat verserer en strafferetlig efterforskning af sagen.

Derfor kan vi ikke her i dag ”fælde dom” i sagen, ligesom jeg som justitsminister finder det rigtigst ikke at gå nærmere ind i den konkrete sag. Det håber jeg, at der er forståelse for.

[Nordeas rolle]

4. I forhold til spørgsmål M om, hvor alvorligt jeg ser på Nordeas rolle, er det som sagt grundlæggende min holdning, at det er helt uacceptabelt, hvis danske virksomheder er indvolveret i hvidvask eller terrorfinansiering.

Men som sagt er sagen fortsat under efterforskning, og derfor er det efter min opfattelse for tidligt at udtale sig om Nordeas rolle.

5. I spørgsmål AA er jeg blevet bedt om at redegøre for, om jeg mener, at Nordea har udvist agtpågivenhed.

Her må mit svar jo i vidt omfang være det samme som svaret på spørgsmål M. Sagen er fortsat under efterforskning, og Nordeas ageren i sagen er jo noget af det, som efterforskningen handler om, og som domstolene eventuelt vil skulle tage stilling til.

Men helt generelt er det naturligvis min holdning, at loven skal overholdes, herunder hvidvasklovgivningen. Det står helt klart.

[Opsyn med 500 eurosedler og danske eksempler på terrorfinansiering]

6. I spørgsmål N er jeg blevet bedt om at redegøre for opsynet med 500 eurosedlen i forbindelse med terrorfinansiering. Og om der er set eksempler på dette herhjemme.

Her vil jeg gerne indlede med at skitsere, hvordan myndighedssetup'et i forhold til terrorfinansiering er på Justitsministeriets område.

Hvidvasksekretariatet hos Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet – forkortet SØIK – har til opgave at modtage, analysere og videreformidle underretninger fra banker, revisionsfirmaer og andre, som er omfattet af hvidvasklovens underretningspligt.

En sådan underretning er ikke en politianmeldelse, men en efterretning fra den underrettende virksomhed eller person om en mistænkelig transaktion eller aktivitet.

Sekretariatet modtager herudover informationer og efterretninger om bl.a. mistænkelige forhold fra andre, herunder fra indenlandske og udenlandske myndigheder.

Hvidvasksekretariatet foretager i visse tilfælde indledende efterforskning på baggrund af informationer, som sekretariatet modtager, men hvis det vurderes, at der bør ske efterforskning, sendes de relevante oplysninger til den politikreds, der skal forestå efterforskningen.

Ved mistanke om terrorfinansiering underrettes Politiets Efterretningstjeneste – PET – som forestår den videre behandling af de pågældende oplysninger.

Sekretariatet assisterer efter behov politikredsene og PET med at indhente supplerende oplysninger, f.eks. via andre landes hvidvasksekretariater.

7. Hvidvasksekretariatet har særligt fokus på at oplyse de underretningspligtige banker, andre virksomheder og personer om særlige områder eller tendenser i kriminalitetsbilledet, hvor der bør være skærpet opmærksomhed i forhold til at opdage mistænkelige forhold.

Det kunne f.eks. være i forhold til brug af bestemte valutaer eller betalingsmidler.

I den forbindelse udgives og udsendes der bl.a. skriftligt materiale med den type oplysninger til de underretningspligtige.

Desuden er der i den forbindelse iværksat et mere systematisk samarbejde med bl.a. bankerne, hvor der afholdes tematiserede møder.

Herudover deltager Hvidvasksekretariatet f.eks. i oplæg på møder arrangeret af forskellige brancheforeninger, hvilket giver mulighed for generelle drøftelser og sparing i forhold til emner på hvidvaskområdet.

8. Specifikt i forhold til 500 eurosedler må det siges at være almindeligt kendt i branchen, at man skal være opmærksom på denne type sedler. Som jeg også har oplyst i mit skriftlige svar den 19. juni 2018 på udvalgets spørgsmål nr. 219, har Hvidvasksekretariatet i sin årsberetning for 2010 gjort opmærksom på, at aktiviteter, der omfatter anvendelsen af 500 eurosedler, bør gives særlig opmærksomhed og almindeligvis udløse nærmere undersøgelser af kundens forhold, da det kan være en indikator på hvidvask eller finansiering af terrorisme.

I Hvidvasksekretariatets årsberetning for 2011 oplyste sekretariatet også om en række indikatorer på hvidvask i

forhold til pengeoverførselsvirksomheder og væksselbureauer, herunder anvendelsen af 500 eurosedler.

SØIK orienterede de finansielle tilsynsmyndigheder og flere organisationer og større pengeinstitutter skriftligt om offentliggørelsen af årsberetningerne for 2010 og 2011.

SØIK tilbød også de seks største pengeinstitutter i Danmark at mødes for at udveksle erfaringer om aktuelle tendenser og om samarbejdet.

Bl.a. mødtes SØIK med Nordea i september 2011 med henblik på at drøfte det løbende samarbejde, aktuelle tendenser i økonomisk kriminalitet, og hvordan virksomhederne ville opdage mistænkelige transaktioner, der har tilknytning til kriminalitet. Og SØIK og Nordea mødtes igen om samme emne i april 2013.

Herudover kan jeg oplyse, at Hvidvasksekretariatet f.eks. i 2015 offentliggjorde en såkaldt risikovurdering, hvor det bl.a. blev angivet, at pengesmugling ofte sker ved brug af udenlandske sedler med høj værdi (f.eks. 200 eller 500 eurosedler) for at minimere vægt og massefylde.

Vekselkontorerne blev i den forbindelse fremhævet som et højrisikoområde, da de i vidt omfang bliver brugt af kriminelle til at omveksle udbytte til store sedler og bl.a. gøre det lettere at transportere udbyttet over grænsen og væk fra myndighedernes søgelys.

9. I forlængelse heraf kan det oplyses, at PET er den myndighed, som har ansvaret for at forebygge og modvirke bl.a. terror og terrorfinansiering.

Jeg kan ikke inden for rammerne af en samrådsbesvarelse redegøre for efterretningstjenestens konkrete indsats på området og kendskab til konkrete sager, da det kan skade konkrete operationer eller virke afslørende i forhold til PET's kapaciteter og arbejdsmetoder.

Men PET har naturligvis i sit arbejde fokus på mulige finansielle spor med henblik på at afdække eventuel terrorfinansiering.

PET har i den forbindelse et tæt samarbejde med øvrige myndigheder og aktører i den finansielle sektor. Det omfatter bl.a. SØIK, der som sagt screener alle indkomne underretninger for mulige indikationer på terrorfinansiering.

[SØIK's beføjelser og forpligtelser]

10. Som det sidste er der stillet spørgsmål O, hvor jeg er blevet spurgt, om jeg mener, at Finanstilsynets politianmeldelse af Nordea er tilstrækkelig til at komme til bunds i Nordeas aktiviteter med bl.a. leverancer af 500 eurosedler til kriminelle vækselbureauer.

SØIK både efterforsker og strafforfølger straffesager om særlig økonomisk kriminalitet, herunder om overtrædelse af hvidvaskloven.

SØIK har et tæt samarbejde med Finanstilsynet, og ofte starter straffesager på det finansielle område med en politianmeldelse fra en tilsynsmyndighed, f.eks. fra Finanstilsynet.

Men det er ikke afgørende for, om SØIK kan indlede en efterforskning, at der foreligger en anmeldelse fra en tilsynsmyndighed.

SØIK kan ligesom dansk politi i øvrigt starte en efterforskning på baggrund af en anmeldelse fra anden side, f.eks. fra en borger eller en udenlandsk myndighed, eller af egen drift, hvis SØIK selv får en tilstrækkelig mistanke om noget strafbart.

Selv når SØIK eller politiet indleder en efterforskning på baggrund af en anmeldelse, er de ikke bundet til kun at efterforske og strafforfølge det, som anmeldelsen går på.

Der kan derfor sagtens i forbindelse med en efterforskning dukke nye oplysninger op eller opdages yderligere strafbare forhold, som kan blive en del af den samlede straffesag mod den mistænkte.

SØIK's beføjelser i forbindelse med straffesager er reguleret af den danske retsplejelov.

Efter retsplejeloven har SØIK en række muligheder for at indhente de nødvendige beviser og øvrige oplysninger. Der er bl.a. mulighed for at foretage ransagning og beslaglæggelse eller såkaldt edition, hvor det kan pålægges andre at udlevere oplysninger.

11. I forhold til den konkrete sag om Nordea er det sådan – som jeg også oplyste i min skriftlige besvarelse i maj på udvalgets spørgsmål nr. 147 – at SØIK i juni 2016 modtog en politianmeldelse fra Finanstilsynet af Nordea for overtrædelse af hvidvaskloven.

I forbindelse med anmeldelsen modtog SØIK et meget omfattende materiale, som Finanstilsynet havde indhentet i forbindelse med et tilsyn i Nordea, og som dannede grundlag for anmeldelsen.

Som led i efterforskningen af sagen gennemførte SØIK i august sidste år en ransagning i Nordea. Herudover er der indhentet yderligere dokumenter fra Nordea og afhøringer af en række personer.

Det kan således bekræftes, at efterforskningen har taget udgangspunkt i anmeldelsen fra Finanstilsynet. SØIK har imidlertid ikke været bundet af rammerne for denne anmeldelse.

Der er tale om en sag, der omfatter et meget stort materiale, og som indeholder komplekse juridiske vurderinger.

Om SØIK's efterforskning kan det oplyses, at den fortsat pågår. Jeg kan på nuværende tidspunkt ikke sige noget om, hvornår efterforskningen og SØIK's overvejelser i sagen er afsluttet.

Men jeg forstår, at SØIK ikke forventer, at der går lang tid.

[Afsluttende bemærkninger]

12. Tak for ordet.